

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ดีปลี

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Piper retrofractum* Vahl

ชื่อวงศ์: Piperaceae

ชื่อสามัญ : long pepper

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถารากฝอยออกบริเวณข้อเพื่อเกาะพัน ลำต้นรูปทรงกระบอกค่อนข้างกลม เปราะ หักง่าย คดไปมา ขนเกลี้ยง เมือแห้งเป็นลายละเอียด ใบ เดี่ยวออกเรียงสลับตามข้อใบ รูปไข่แกมขอบขนาน ปลายใบเรียวแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเรียบ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 7-10 เซนติเมตร สีเขียวเข้มเป็นมัน ดอก ช่อออกที่ซอกใบ ดอกย่อยอัดกันแน่น แยกเพศ ดอกเรียงอัดแน่นบนแกนช่อเป็นรูปทรงกระบอก ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียอยู่คนละต้นกัน เกสรตัวผู้มี 2 อัน อับเรณูรูปขอบขนาน รั้งไข่ม้วนในแกนกลางช่อ ยอดเกสรตัวเมียมี 3 พู ผล เป็นผลสด มีสีเขียว เมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็นสีแดง ผลแห้งสีน้ำตาลแดง ผลอัดกันแน่นเป็นช่อรูปทรงกระบอก รสเผ็ดร้อน

ประโยชน์ทางยา

ราก - แก้หอบหืด แก้เวียนศีรษะ ขับเสมหะ แก้ปวดท้อง แก้ท้องร่วง ขับลมในลำไส้ บำรุงธาตุ แก้พิษอัมพฤกษ์ อัมพาต พิษบัตคาค แก้ตัวร้อน แก้พิษकुฑะระคให้ปิดธาตุ ใช้ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แมลงศัตรูข้าวในยุ้งข้าว ต้มขมอดข้าว หนอนโยมผัก หนอนกระทุ้มผัก

เถา - แก้พิษงู แก้ไอ ขับเสมหะ แก้ปวดฟัน ปวดท้อง จุกเสียด แก้ลม แก้ริดสีดวงทวาร แก้เสมหะพิการ แก้ลมอัมพฤกษ์ แก้มุขผาด (เมื่อปีศาจจะออกมาจะปวด ชัด เจ็บ เป็นหนองขึ้นขุ่น)

ใบ - แก้อ่อนเพลีย ช่วยย่อยอาหาร แก้ปวดเมื่อย แก้เส้นเอ็น

ดอก - ขับลมในลำไส้ให้ผายและเรอ แก้อาการคลื่นไส้อาเจียน แก้จุกเสียดแน่นท้อง แก้หืด ไอ แก้ริดสีดวง कुฑะระค แก้ลมวิงเวียน แก้ไอ แก้เสมหะ น้ำลายเหนียว บำรุงธาตุ แก้ท้องเสีย แก้ปวดวิธาค 20 ประการ แก้อัมพาต เส้นบัตคาค และช่วยเจริญอาหาร

ผลแก่จัด - รสเผ็ดร้อน ขับลม ลดอาการไอ ระคายคอกจากเสมหะ บำรุงธาตุไฟ แก้หลอดลมอักเสบ ยาขับระดู ยาธาตุ ทาแก้ปวดเมื่อยและอักเสบของกล้ามเนื้อ ลดอาการท้องอืดท้องเฟ้อแน่นจุกเสียด เป็นยาระงับแก้อาการนอนไม่หลับ ขับลม บำรุงธาตุ ใช้ประกอบตำรายาที่ใช้รักษาโรคเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร ธาตุไม่ปกติ (ใช้เป็นยาขับลม แต่ไม่นิยมใช้ โดยมากนำมาเป็นเครื่องเทศ)

ที่มาของข้อมูล : นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ